

Марина ДЕМЕДЮК

ХРИСТИЯНСЬКІ МОТИВИ В УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ КАЗКАХ

Окреслено специфіку християнських образів в українській народній казці. З'ясовано, що в казковому епосі знайшли відображення релігійні погляди народу. Доведено, що синкретизм язичницьких та християнських уявлень свідчить про глибоку адаптацію міжнародних сюжетів національною казковою традицією.

Ключові слова: народна казка, християнські мотиви, чудесний помічник, етнокультура специфіка.

© М. ДЕМЕДЮК, 2016

Релігійність вважається однією зі складових світоглядної характеристики української усної словесності. У народних казках знаходимо елементи християнських уявлень українців, а також відбиток ставлення народу до релігії загалом. Аналізуючи вказані прояви, необхідно акцентувати увагу на тому, що релігійність українців як «інтегральна ознака духовності» [21, с. 483] має національні прикмети. Це не так зовнішній прояв, як глибока закоріненість у національно-психічну структуру. Таким чином, віра для носія української ментальності — це не лише дотримання церковних приписів і релігійних догм, а, насамперед, внутрішнє почування, прагнення безпосереднього спілкування з Богом.

Звернення до Бога за допомогою, як і пошанування святих, має для українців особливе значення. Бог, Мати Божа, святі Миколай, Юрій, Петро і Павло виступають типовими помічниками героя у багатьох сюжетах, функціонально замінюючи традиційних випадкових подорожніх чи вдячних мерців. Одухотворені сили природи часто подаються як помічники Бога, тому згадування імені Бога та святих допомагає героєві врятуватися від нещастя. Так, у сюжеті «Мачуха і пасербиця» [16, 480] маємо яскраву ілюстрацію: «Бабо, мороз! — Бог его приніс, Мати Божа дала» [17, с. 342], «Мороз, дідуню. Боже, його примнож, бо вже пора» [22, с. 59]. За таку відповідь героїня отримує винагороду. А відповідь іншого персонажа із згадуванням імені нечистого — «Чорт его приніс, нечиста сила дала» [17, с. 434] — спричиняє його смерть. Національним характером пронизаний мотив зцілення героя в ім'я Боже: «А я переступлю через нього по Божому велінню — чи не зцілиться» [7, с. 158]. Напрошуються паралелі з сюжетами етіологічних легенд про творення землі, в яких позитивний результат здобувається лише зі згадуванням Божого імені [8, с. 7]. У казці із Наддніпрянщини героєві вдається зрубати дерево для побудови летючого корабля, лише тричі перед цим перехрестивши його [24, с. 82].

Для свідомості українського народу, за висловом М. Шлемкевича, «завсіди велике значення має жива релігійність, і заспокоєння, що вона дає» [19, с. 99], тому загальною тенденцією українських казок стає звернення до Бога чи Матері Божої перед відходом героя в далеку дорогу чи поєдинком зі злотворцем: «Клякнув і добув книшку і зачав сі Богу молити» (Опілля) [8, с. 77]; «Стали вони Бога просить, щоб ім Бог поміг» (Житомирське Полісся) [17, с. 457];

«Винімай же, Іванька, — каже конь, — щотку і бросай назад, і проси свого Бога, щоб нас Бог помилував. Виняв щотку Іванька, помолівся...» (Наддніпрянина) [13, с. 19]; «Али вона йшла і узяла, умила ся уночі удома, і стала говорити «Отчинаш» сибі дорогою» (Опілля) [8, с. 17]; «Перед мею смертию нех я сі Богу помолю» (Опілля) [8, с. 23]. Цікавий мотив обґрунтування причини перемоги молодшого брата знаходимо в гуцульській казці. Герой на порозі рідної хати «зробив хрест Богу та й дорогою все «Отче наш» говорив за свої гріхе, за всяку душу Божу і християнську і бусурманську, щоби Бог цілому мирові простив, та за тоті душі, шо на морі погибают, у морозах засинают, та з невідкі ратунку не мают. Бо не знав тот легінь співанок співати, але мама вже вдовиці навчила го Бога молити» [23, с. 244]. Окрім самого елементу звертання, у вказаному уривку виразно прослідковується дієслівна рима, характерна для речитативних форм.

У варіанті із Закарпаття хлопець за допомогою молитви перемагає злотворця-пропасника: «Помолівся Богу, а пропажник здох» [9, с. 140]. Поява чудесної «скатерки» із сніданком також тлумачиться як Божа благодать: «І стали они на колінки, Богу ся помолили, столик закрили скатеркою, і на рушнику стало вшистка, шо треба» [9, с. 140]. В іншому тексті чудесні помічники-тварини з'являються на допомогу героєві, почувши його молитву: «Айбо то пси учули, шов он бога хвалит, і почали двери домикати» [9, с. 141]. Після вдалого вирішення конфлікту герой української казки обов'язково дякує Богові, що характеризує внутрішнє почування релігійності: «Постинав чисто ї голови і зачав сі Богу молити» [4, с. 77]; «Хвала Богу, шо я найшов жобрака» [9, с. 139].

Мотив чудесного врятування героя в українських казках майже повсюдно пояснюється як вияв Божої волі чи благодаті: «Через два роки, а може, і через три, але Бог змиловався над ними і зіслав з неба ангеля» [10, с. 489]. Для врятування немовляти, яке пан залишає в лісі на снігу, Бог відправляє з неба двох ангелів: «Прилетіло два ангели і коло того хлопці засвітили штири свічки воскових, застромили у сніг. Так той хлопиць межи тим снігом кричів, аж зігрівсі» [5, с. 12]. Своєрідністю відзначається мотив порятунку героя від смерті у казці із Опілля «Фатальний хлопець» («Марко Багатий») [16, 461]. Парубок не стає жертвою злого умислу лише завдя-

ки тому, що не зміг оминати недільної служби у церкві і зайшов помолитися: «Я ни можу йти, бо типер сі набоженьство правит, то не мош відходити. Ше ксьондз набоженьства не скінчив, людий не поблагословив» [5, с. 13].

Метаморфоза жаби у вродливу дівчину також тлумачиться оповідачами як диво, здійснене Богом, за яке герой щиро дякує Господові: «Того як утішив, як ся врадував, зараз уляк на коліна, почав Бога хвалити через цілісінку ніч, же му Господь таку уроду дав, же такої не видів на цілім світі» [11, с. 314]. Незвичайні властивості чарівної дружини героя оповідачі намагаються подати позитивною складовою: «А то сама Сонцева дочка його жінка: тим то вона й заправляла так Божими силами, як хату робила» [12, с. 93]. Пояснення явища ходіння після смерті у казках («Дівчина встає з могили») [16, 307], найчастіше у творах із Опілля та Західного Поділля, набуває прикмет релігійного характеру. Упирем чарівна стає через те, що «вона ни жила собі з Богом, но так ніби ни знала, шо то Бог ї» [4, с. 90]; «вона нігди Богу ни молилася, а тільки всьо в люстро дивилася» [10, с. 365].

Біблійний мотив творення світу Богом за сім днів знайшов інтерпретацію в епізоді виконання важкого завдання. У варіанті сюжету «Чарівний перстень» [16, 560] із Опілля докладно зображується будівництво чудесного мосту, що споруджується за шість днів. На сьомий герой досягає бажаного і йде на відпочинок: «Вийшов сибі на двір на другі день рано [...] вдарив у стіл сигнатом. Виходи на двір: бурок їсти так, як він замислив, бурок, хоць яйце качай. На другі день замислив сибі, жиби стало їму дерево тим боком і тим розмаїте. На третій день замислив сибі, жиби на тім дереві було овоц. На четвертій день вийшов і замислив, жиби їму був тиліграф. На п'ятій задумав, жиби по тім дереві золоті птахи скакали. На шестій день подумав сибі, жиби він маї розмаїте войсько. На сьомій день вже то він буде вибиратисі до сьлюбу» [4, с. 42].

Питання релігійних уявлень українців стосується ще один аспект: ставлення народу до чортів як ворожої сили і заборона згадувати нечистого у хаті. Так, уже саме вимовлення імені чорта могло накликати біду, тому оповідачі відразу себе убезпечували, згадуючи Бога: «Він знавсі — дух святий при хаті — з тим шатаном» [4, с. 17]; «То зараз — бий ї Божа

сила — далася на штуку: поскликала чортів, а тоті раз два з тим дали раду. О Боже милий, яка твоя пречудна сила, що тільки ангелів сотворив, що они їх в небі побідили, коли они хотіли над твоїм царством панувати» [4, с. 9—10]; «Що це в нас у хаті так сумно? Видно, у нашій хаті Бога не стало — сами чорти» [17, с. 287].

Християнські мотиви трапляються і в сюжетах російських та білоруських казок, але їх смислове наповнення різниться з огляду на те, що у росіян та білорусів «слабо розвинуте особисте релігійне начало» [2, с. 17]. Віра для білоруса має характер радше прагматичний, на рівні виконання обрядів за принципом «так було від віку» і дотримання заповідей в їх нормативному розумінні [18, с. 28]. Цим, на нашу думку, пояснюється відсутність звертань казкових персонажів безпосередньо за поміччю до Бога чи святих. У російських народних казках знаходимо елементи пошанування ікон та згадки про церковні служби. Так, на таке вираження релігійності росіян можна натрапити в сюжеті «Невірна дружина і чоловік, що прикидається сліпим» [16, 1380], названому А. Андреевим «Никола Дупленский». Е. Померанцева пояснює його надзвичайну популярність у російській казковій традиції зв'язком з поширеною вірою у чудотворні ікони, їх здатність змінювати місце появи, кровоточити, сльозоточити чи говорити. Мотиви, пов'язані з чудотворними іконами, посіли чільне місце у неказковій прозі, а тому легко мігрували у народну казку [14, с. 391]. Підкреслимо, що для української казкової традиції сюжет «Невірна дружина і чоловік, що прикидається сліпим» [16, 1380] не характерний.

Ментальності українців чужий екстравертний тип релігійної свідомості, що виявляється у боязні Божої кари чи схильності перед предметами культу. Тонкий гумор виявився навіть у змалюванні християнських персонажів. Типовою для української фольклорної традиції є десакралізація Бога та святих, поширена в календарно-обрядовій поезії (Бог — орач ниви у колядках та щедрівках). Вказане явище не свідчить про неповагу до того чи іншого християнського образу, відбувається його вихід зі сфери культу, обряду і входження у царину народних знань, етики та гумору [6, с. 175]. Втіленням десакралізації вважаємо мотив носіння святими Юрієм, Петром і Павлом сніданку чи обіду Сонцю: «От принюс єму

Юрій снідати» [17, с. 10]. Герой навіть здатний фізично покарати святого за нанесену ними шкоду його угіддям: вибите збіжжя, розкидані стіжки, з'їденого коня та ін. Підкреслимо, що гумористично-іронічне змалювання святих властиве не лише казковому епосові, а й українській етіологічній легенді, в якій святи Юрій, Петро і Павло змальовуються у виразно гумористичному плані [11, с. 110—119]. Як і в календарно-обрядових піснях, так і в казковому епосі стикаємося з мотивом залучення святих до землеробських робіт: «Аж там святиї молотять жито, а святий Петро стоїть над іми за приставу» [17, с. 332]; «Побачив, що Буиг пшеницю віє» [17, с. 332]; «Ну, — каже Бог, — ходім, Петре, молити» [17, с. 329].

Явище диглосії, властиве українській календарній та родинній обрядовості, наявне і в казковій традиції. Наслідком впливу християнства потрібно вважати появу у казковому наративі образів Бога та святих. Так, в українській чарівній казці традиційними помічниками героя виступають Господь Бог, Мати Божа, святи Миколай, Павло, Петро та Юрій.

Бог як помічник героя функціонує в сюжетах про чудесні дари та врятованого парубка («Марко Багатий» [16, 461], «Чарівний подорожній» [16, 750 В], «Ночівля Бога і святого Петра» [16, 750 В***] та ін.). Цікаво, що Господь і Мати Божа трапляються у казках з різних етнографічних регіонів, хоча частотність появи цих образів у творах зростає у напрямку зі сходу на захід. Образ Бога та Ісуса Христа, які функціонально та візуально тождні, в українських народних казках не відрізняються від аналогічних персонажів етіологічних легенд чи календарно-обрядової поезії. Як Бог, так і Христос — це мудрий старець, що допомагає героєві порадою, наділяє чудесним предметом. Щоб підкреслити надзвичайну мудрість персонажа, оповідач зображає його у вигляді сивого діда: «Стоїт дід на дорозі, да такий старий та сивий, як молоко (а то був Буиг в чоловічому образі)» [17, с. 345]; «Приходить до того чоловіка старий сивий дід» [17, с. 336]; «Іде три старці, а то не старці були, а сам Буиг і з ним ангели» [17, с. 341]; «Повів, же дзядів не буде возиу» [15, с. 206]. У подарунок від Бога-помічника герой може отримати як чудесний засіб (чарівний сигнат, «палаш на цілий сьг задовж» [11, с. 285]), так і саму богатирську силу [11, с. 261] або чудесне вміння («А

Исус говорить: «Того му дам, што сам буде думати, то му стане» [15, с. 204]).

Бог в українській казці виступає персонажем, здатним до співчуття. У тексті з Наддніпрянщини Господь бере активну участь у врятуванні душі героя, запроданої чортові: «От Бог бачить, що він такий став, та й змилювався над ним, і каже янголю: «Жаль мині того чоловіка стало, що чортові душу оддав. Треба його спасти» [12, с. 22]. У варіанті з Опілля шевця, який запродав душу чортові, але виявив гостинність до подорожніх старців (Петра та Ісуса Христа), забирають на небо. Ісус наказує Петрові: «Пусти там його за браму, нех чоботи робит» [4, с. 92].

Актуалізацією дуалістичного характеру образу творця в українських народних казках є зображення Бога не лише як учителя і захисника, а й як того, хто карає у потойбічному житті за негідні вчинки: «Це єго Бог покарав за те, що він не дав подорожньому чоловікові води напицця» [17, с. 12]. Така образність і конкретність у зображенні вчинків Бога у народній казці наближають власне біблійну історію, як зазначав Є. Бартмінський, до способу мислення і відчуття «простої людини» і одночасно пов'язують із художнім методом «малого реалізму», властивого фольклору [1, с. 14].

Етіологічний мотив земних мандрівок Ісуса Христа поєднується у народній казці з мотивом чудесно народженого героя. Христос і Мати Божа часто виступають хрещеними батьками сина бідного чоловіка, якого у майбутньому оберігають від злих намірів багача: «А дід той був Сус Христос, а та пані — то Пресьвата Діва була» [4, с. 92]; «То биў Христос той нанашко» [15, с. 176].

Образи святих — помічників героя — також мають низку особливостей: у характерах Миколая, Юрія, Павла та Петра бачимо типових героїв етіологічних легенд. Так, святий Миколай замінює у казковому тексті безликого дідуса-помічника. Наявність цього святого у казці цілком закономірна, адже Миколай, за спостереженнями О. Юдіна, — один із центральних персонажів народного християнського культу східних слов'ян, «руський бог» [20, с. 907]. За зовнішніми рисами та функціями він тотожний образу Бога як мудрого порадника, тому у багатьох сюжетах спостерігаємо взаємозаміну цих героїв-помічників. Святий Миколай, зустрівшись з героєм, наділяє останнього чудесним предметом чи

низкою предметів (столик, гаманець, баранчик та ін.), властивості яких оповідач намагається позитивно конотувати: «То уже Господь Бог у ті мошенці був, бо то святий отець Миколай дав йому» [4, с. 9]. Миколай також виступає в образі мудрого порадника. Натомість у російській та білоруській казковій традиції акцент з образу святого переноситься на ікону із зображенням Миколая, що пояснюється специфікою релігійного світосприйняття росіян та білорусів, зокрема культом ікон. Функцію помічника героя виконує і святий Юрій («Коли прибігає Юрій з вовками, з лисицями, з усяким звіром» [7, с. 178]; «А Юрій як наслав вовків на того лошак» [12, с. 90]). Невід'ємним атрибутом цього святого є вовки, адже він вважається повелителем звірів, а вовки у фольклорних текстах називаються «Юрієвими собаками» [17, с. 29]. Взагалі, у слов'янському фольклорі мотив святого захисника вовків широко представлений (Юрій, Власій), однак в українській казковій традиції поряд із святим Юрієм згадується і святий Миколай як «вовчий пастух»: «А там тільки вовків, шо тяжко оком зглянути. Приходить ближчи, утвиряє хату, а там святий отець Николай сидит та книжку читаї» [4, с. 6].

Петро та Павло зображені у народній казці супутниками Бога чи Ісуса Христа, виступаючи в ролі персонажів-дарувальників. У варіанті з Наддніпрянщини святі по чергово нагороджують дівчину за надану гостинність: «Петро каже: «Я дарую тобі, що на Великдень садки будуть зацвітати». А Павло: «А я дарую, як будиш плакати, то буде срібло капати» [12, с. 49]. У казці з Покуття Петро і Павло виступають помічниками не тільки Бога, а й Богородиці: «А по тому приходит до неї світи Петро і Павло, кажут: «Пречиста Діво, що сі належит тиї дівчині за такіє негідне слово» [23, с. 9].

В окремих сюжетах натрапляємо на персонафіковані образи днів тижня: святі Понеділок, Середа і П'ятниця. Так, святий Понеділок у казці «Про царевича дурня» функціонально замінює міфологічну Ягу-помічника. Персонаж зображений стареньким дідом, що живе у хатині на краю ліса [17, с. 324]. Святий Понеділок відчиняє героєві у відповідь на його молитву та обдаровує чарівним конем [17, с. 324—325]. Поява образу Понеділка як мешканця чужого світу, в який потрапляє герой, цілком виправдана, адже в українській релігійній традиції по-

неділок тлумачився як день святого Петра, уособлювався в образі старця, який зустрічає душі померлих та проводить їх на той світ [6, с. 157]. Середа та П'ятниця виконують аналогічні функції, виступаючи сестрами Понеділка.

Типовими виразниками Божої волі є ангели — посланці Бога: «Перестрився їй янгол. А того ангола та сам Бог послав» [7, с. 24]. Образ ангела в окремих моментах тотожний святому Петрові: мотив співчуття бідній вдові, нерозуміння Божих вчинків. Так, у казці із Поділля ангел наймається на службу до вдови з маленькими дітьми та чудесними способами допомагає їй: з покрівлі хліва намолочує три міхи зерна, рубає ліс і за продану деревину купує коні та корову [10, с. 89—91]. В інших випадках він змальований як герой, здатний тлумачити істинність людських вчинків. Так, зісланий Богом за непослух з неба на землю, ангел у вигляді хлопця наймитує у господаря чи священника та викриває удавану святість служителів Церкви, доводячи, що істинна віра в душі людини [10, с. 92—93].

Власне українським елементом вважаємо поєднання в образах святих епічних та гумористичних рис. Гумористичне зображення християнських святих В. Буряк пов'язує з оптимізмом, однією з «менталітетних домінант українців», яка була закладена ще в язичницькому світогляді народу [3, с. 92]. Святі Петро та Павло неодноразово бувають висміяні за свою нетерпимість та поспішність. Петро найчастіше зображується поруч з Богом і виступає як його нерозумний та недосвідчений учень [17, с. 330]. Іронічний відтінок у характері персонажа став можливим в українській казці завдяки синтезу православної традиції та архаїчної духовної спадщини. Як зазначає О. Микитенко, амбівалентність фольклорного образу святого «виявилася щільно пов'язаною із впливом церковно-писемної традиції на фольклорну, створивши характерний культ святого переважно у жанрах культурно-історичного переказу, легендарного оповідання та епічної поезії» [25].

Особливістю народного християнського світоприйняття українців протягом століть було існування культу Матері Божої, що репрезентував фемінний характер національної культури. Образ Богородиці, найкраще розроблений у колядках, весільних піснях та замовлювально-заклинальній поезії, трапляється й у народній казці. Мати Божа виконує

функцію помічника — мудрого порадника, заступниці усіх скривджених [11, с. 320]. Найчастіше вона виступає хрещеною матір'ю героя чи героїні. У відповідь на молитву вона вказує героєві правильний шлях. Цікаво, що, на відміну від образів Бога та святих, що зображені мудрими старцями або звичайними селянами, Мати Божа з'являється перед героєм у панському вбранні, часто навіть приїжджає в дорогій кареті: «Матка найсвятіша на той горі указала му ся паннов» [11, с. 310]. Яскравий образ Богородиці знаходимо в казці із Покуття: «Надешла Пречиста Діва, несе Ісуса Христа на руках» [23, с. 8]. У цьому варіанті Богородиця допомагає героїні лише після того, як пересвідчується у її високих моральних якостях. Бабину дочку, яка відмовилася врізати полотно, щоб прикрити маленького Ісуса, Мати Божа карає тим, що в неї з рота жаби повзуть [23, с. 9].

Отже, в українській народній казці знайшли відображення релігійні погляди народу. Поєднання язичницьких і християнських елементів, характерне для нашої фольклорної традиції, втілюється і в такому мандрівному жанрі, як казка. Це, безперечно, свідчить про глибинний рівень адаптації міжнародних сюжетів українською традицією, а подекуди — і про національний зміст мотивів. Міжжанрова дифузія української усної словесності спричинила до появи образів Бога, Ісуса Христа, Богородиці та святих як персонажів народних казок. Найчастіше герої християнського походження виконують роль казкових помічників, заступаючи архаїчних міфологічних персонажів (Бабу-Ягу чи Змія).

1. Бартмінський Є. Народні колядки апокрифічного змісту / Єжи Бартмінський // Фольклористичні зошити. — Луцьк, 1999. — Вип. 2. — С. 11—29.
2. Бердяев Н.А. Истоки и смысл русского коммунизма / Н.А. Бердяев — Москва : Наука, 1990. — 224 с. — (Репринтное воспроизведение издания УМСА-PRESS, 1955 г.).
3. Буряк В. Українська фольклорна свідомість: генетично-формотворчий дискурс / Володимир Буряк // Література. Фольклор. Проблеми поетики: збірник наукових праць / редкол.: Семенюк Г.Ф., Снитко О.С., Івановська О.П. та ін. — Київ, 2009. — Вип. 31. — С. 92—99.
4. Галицькі народні казки / в Берліні пов. Бродського із уст народа списав О. Роздольський ; впоряд. і порівняння додав І. Франко // Етнографічний збірник. — Львів, 1899. — Т. 7. — 9 + 168 с.

5. Галицькі народні новелі / зібрав О. Роздольський // Етнографічний збірник. — Львів, 1900. — Т. 8. — IX + 160 с.
6. *Гримич М.* Традиційний світогляд та етнопсихологічні константи українців: когнітивна антропологія / Марина Гримич. — Київ, 2000. — 380 с.
7. *Гринченко Б.Д.* Этнографические материалы, собранные в Черниговской и соседних с ней губерниях / Б.Д. Гринченко. — Чернигов, 1897. — Вып. 1—2. — 390 с.
8. Етнографічні матеріали з Угорської Русі. Т. II: Казки, байки, оповідання про історичні особи, анекдоти / зібрав В. Гнатюк // Етнографічний збірник. — Львів, 1898. — Т. 4. — VIII + 254 с.
9. Знадобы для пізнання угорско-русских говорів. Б. Взорці бесіди угорских руснаків (Говори з наголосом сталим) / подав Іван Верхратський // Записки НТШ. — 1899. — Т. 29. — С. 127—200.
10. Казки та оповідання з Поділля : в записках 1850—1860 рр. / упоряд. М. Левченко. — Київ : Вид-во АН УРСР, 1928. — Вып. 1—2. — 598 с.
11. Малорусские народные предания и рассказы / свод М. Драгоманова. — Київ, 1876. — 434 с.
12. Народныя южнорусскія сказки. / издал И. Рудченко. — Київ : Вь типографии Е. Федорова, 1870. — Вып. II. — 209 с.
13. Оповідання Р.Ф. Чмихала / зібрав Володимир Лесевич // Етнографічний збірник. — Львів, 1904. — Т. 14. — IV + 341 с.
14. *Померанцева Э.* К вопросу о национальном и интернациональном начале в народных сказках / Эрна Померанцева // История, искусство, фольклор славянских народов. V Международный съезд славистов. докл. советской делегации — Москва : Изд-во Академии наук СССР, 1963. — С. 386—413.
15. Про говір галицьких лемків / написав Іван Верхратський // Збірник Фільологічної секції Наукового товариства ім. Шевченка. — Львів, 1902. — Т. 5. — С. 164—224.
16. Сравнительный указатель сюжетов. Восточно-славянская сказка. — Ленинград : Наука, 1979. — 437 с.
17. Труды этнографическо-статистической экспедиции в Западно-Русский край, снаряженной императорским Русским географическим обществом. Юго-Западный отдел : материалы и исслед., собранные д. чл. П.П. Чубинским. — Санкт-Петербург, 1878. — Т. 2: Малорусскія сказки. — 688 с.
18. *Чернявская Ю.В.* Белорус: штрихи к автопортрету. Этнический самообраз белоруса в сказках / Ю.В. Чернявская. — Минск : Четыре четверти, 2006. — 238 с.
19. *Шлемкевич М.* Загублена українська людина / М. Шлемкевич. — Київ : Фенікс, 1992. — 168 с.
20. *Юдін О.* Образ святого Миколая в українських колядках (до проблеми експлікації семантики у фольклорних текстах) / Олексій Юдін // Народознавчі зошити. — Львів, 1999. — № 6. — С. 905—910.
21. *Янів В.* Нариси до історії української етнопсихології / Володимир Янів ; упоряд. М. Шафовал. — Київ : Знання, 2006. — 341 с. — (2-ге вид., переробл. і доповн.).
22. *Bajki (skazki, kazki) ze wsi Jurkowszczyzny (powiatu Zwiąhelskiego gubernii Wołyńskiej)* / zebrała Zofia Rokossowska // Materiały antropologiczno-archeologiczne i etnograficzne. — Kraków, 1897. — Т. 2. — S. 14—118.
23. *Kolberg O.* Pokucie: obraz etnograficzny / Oskar Kolberg. — Kraków, 1889. — Т. 4. — 328 s.
24. *Moszynska J.* Bajki i zagadki ludu ukrajńskiego / Józefa Moszynska // Zbiór Wiadomości do Antropologii Krajowej. — Kraków, 1885. — Т. 9. — S. 73—160.
25. *Микитенко О.* Міфологічні витоки образу святого у слов'янському фольклорі: до проблеми «багатошаровості» української традиційної культури [Електронний ресурс] / О. Микитенко. — Режим доступу : <http://www.mau-nau.org.ua/kong/Odesa/Book1/Art46.htm>.

Maryna Demedyuk

CHRISTIAN MOTIVES IN THE UKRAINIAN FOLK TALES

The article deals with specificity of Christian images in Ukrainian folk tale. It is researched that Ukrainian folk tale reflected the religious beliefs of people. It is proved that combination of pagan and Christian concepts demonstrates the depth of international adaptation of folk tales to the national tradition.

Keywords: folktales, Christian images, wonderful helper, ethno-cultural specificity.

Марина Демедюк

ХРИСТИАНСЬКІ МОТИВИ В УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ СКАЗКАХ

Рассматривается специфика христианских образов в украинской народной сказке. Установлено, что в сказочном эпосе отразились религиозные точки зрения народа. Доказано, что синкретизм языческих и христианских представлений свидетельствует о глубинной адаптации международных сюжетов национальной сказочной традицией.

Ключевые слова: народная сказка, христианские мотивы, чудесный помощник, этнокультурная специфика.